

Prof. dr Duško Vejnović, redovni profesor Univerziteta u Banjoj Luci, predsjednik Evropskog defendologija centra Banja Luka, glavni i odgovorni urednik naučnih časopisa *Defendologija* i *Sociološki diskurs*

UTICAJ RODITELJA NA SPORTSKI ODABIR I RAZVOJ DJECE

Sportski odabir i razvoj djece često su duboko povezani s podrškom i ohrabivanjem koje pružaju roditelji. Ova podrška i usmeravanje roditelja mogu imati značajan uticaj na to koji sportovi djeca odabiru, kako se razvijaju u tim sportovima i kako doživljavaju sportske aktivnosti uopšte. Ova dinamika ilustrira složenu ulogu roditelja u formiranju sportskog identiteta njihove djece. Prvo, roditelji imaju ključnu ulogu u odabiru sportova svoje djece. Njihovi stavovi, iskustva i preferencije mogu snažno utjecati na sportske interese njihove djece. Na primjer, roditelji koji su sami aktivni sportisti ili imaju pozitivna iskustva s određenim sportom često će ohrabrivati svoju djecu da se bave istim sportom. Osim toga, roditelji mogu prepoznati prirodne talente i interese svoje djece i usmjeriti ih prema određenim sportovima koji odgovaraju njihovim sklonostima. Kada je riječ o sportskom razvoju, roditelji igraju ključnu ulogu kao podrška i motivacija. Njihova podrška, ohrabivanje i pohvale mogu biti presudni faktori koji motivišu djecu da istraju u sportu i razvijaju svoje vještine. Osim toga, roditelji pružaju logističku podršku, poput vožnje na treninge ili organizovanja dodatnih treninga izvan redovnog rasporeda, što omogućuje djeci da se aktivno angažiraju u svom sportu. Modeliranje ponašanja je još jedan važan aspekt utjecaja roditelja na sportski razvoj djece. Djeca često oponašaju ponašanje svojih roditelja, pa roditelji svojim primjerom mogu utjecati na sportske navike, stavove i vrijednosti svoje djece. Kroz svoje pozitivne reakcije na pobjede i poraze, podršku suigračima i poštovanje prema protivnicima, roditelji mogu oblikovati sportsko ponašanje i moralnu dimenziju svoje djece. Ukratko, utjecaj roditelja na sportski odabir i razvoj djece je izuzetno značajan. Kroz podršku, usmjeravanje, motivaciju i modeliranje ponašanja, roditelji oblikuju sportski put svoje djece i doprinose razvoju njihovih sportskih vještina, identiteta i vrijednosti. Njihova uloga nije samo tehnička ili logistička, već i emocionalna i moralna, stvarajući osnovu za trajnu ljubav prema sportu i zdrav razvoj njihove djece.

RODITELJI KAO AKTERI SPORTSKIH MANIFESTACIJA

Roditelji igraju ključnu ulogu u sportskim klubovima i timovima kao podrška, organizatori i volonteri. Njihov doprinos obuhvata različite aspekte, uključujući volontiranje, finansijsku podršku i organizaciju događaja, što čini vitalnu kariku u održavanju sportske zajednice. Prvo, volontiranje roditelja je od suštinskog značaja za funkcionisanje sportskih klubova i timova. Roditelji često preuzimaju uloge trenera, pomoćnih trenera, menadžera timova ili administratora, doprinoseći organizaciji treninga, vođenju evidencije, koordinaciji takmičenja i mnogim drugim zadacima. Njihova predanost i entuzijizam omogućavaju glatko i efikasno funkcionisanje sportskih aktivnosti. Pored volontiranja, roditelji pružaju i finansijsku podršku klubovima i timovima. Ova podrška je od suštinskog značaja za pokrivanje troškova vezanih za treninge, putovanja na takmičenja, nabavku opreme i održavanje sportskih objekata. Bez finansijske podrške roditelja, mnogi klubovi i timovi bi se suočili sa teškoćama u održavanju svojih aktivnosti. Takođe, roditelji često preuzimaju ulogu u organizaciji različitih događaja u sportskim klubovima, poput turnira, takmičenja ili zabavnih aktivnosti. Njihova angažovanost u organizaciji ovih događaja omogućava stvaranje zajedničkog duha, promovisanje timskog rada i razvijanje povezanosti unutar sportske zajednice. Interakcija roditelja sa trenerima, sportskim autoritetima i drugim roditeljima igra ključnu ulogu u sportskoj zajednici, utičući na atmosferu, dinamiku i ishode sportskih aktivnosti. Prvo, interakcija roditelja sa trenerima je od suštinskog značaja za uspeh sportskih timova. Otvoren komunikacijski kanal između roditelja i trenera omogućava razmijenu informacija o napretku djece, strategijama treninga i očekivanjima. Roditelji mogu pružiti korisne povratne informacije trenerima o potrebama i interesima svoje djece, dok treneri mogu pružiti podršku i savjete roditeljima o razvoju sportskih vještina i motivaciji. Drugo, interakcija roditelja sa sportskim autoritetima, kao što su uprave sportskih klubova ili organizatori takmičenja, igra važnu ulogu u održavanju integriteta i fer igre u sportu. Roditelji mogu biti glas svoje djece u susretu sa sportskim autoritetima, pružajući podršku i zaštitu njihovim interesima. Takođe, interakcija roditelja sa sportskim autoritetima može doprinijeti stvaranju transparentnosti i odgovornosti u organizaciji sportskih događaja. Treće, interakcija roditelja međusobno može oblikovati socijalnu dinamiku u sportskoj zajednici. Roditelji mogu pružiti podršku jedni drugima, razmjenjivati iskustva i savjete, te stvarati povezanost i zajedništvo. Međutim, ova

interakcija može takođe biti izvor konflikata i rivaliteta, posebno kada su u pitanju različite sportske ambicije ili stavovi o pristupu sportu. Važno je da roditelji uspostave otvorenu i poštenu komunikaciju kako bi prevazišli potencijalne sukobe i stvorili podržavajuće okruženje za sve učesnike.

SOCIJALNE NEJEDNAKOSTI U SPORTU I ULOGA RODITELJA

Socijalna nejednakost je sveopšte prisutna svuda, pa tako i u sportu. U ovom pogledu i osvrtu dotačićemo se socioekonomske pozadine u sportu. Uticaj socioekonomske pozadine na sportske prilike djece je složen i može imati značajan uticaj na njihovu sposobnost da se uključe i napreduju u sportu. Evo nekoliko ključnih aspekata tog uticaja:

Pristup resursima: Djeca iz socioekonomski privilegovanih porodica često imaju veći pristup resursima potrebnim za učešće u sportu, kao što su članarine u sportskim klubovima, oprema, putovanja na takmičenja i plaćeni treninzi. S druge strane, djeca iz manje privilegovanih porodica mogu se suočiti sa ograničenjima u finansijskim resursima, što može ograničiti njihove sportske mogućnosti.

Kvalitet sportskih programa: U mnogim slučajevima, sportski programi u školama ili klubovima u bogatijim zajednicama mogu pružiti bolje uslove za razvoj sportskih vještina i napredak djece. To može uključivati kvalitetniju opremu, bolje trenere i pristup boljim sportskim objektima. Djeca iz manje privilegovanih sredina često imaju manji pristup ovim resursima, što može uticati na kvalitet njihovog sportskog iskustva i razvoj njihovih vještina.

Socijalna podrška: Socioekonomska pozadina može takođe uticati na socijalnu podršku koju djeca dobijaju za učešće u sportu. Djeca iz bogatijih porodica mogu imati veću podršku svojih roditelja, kao i veći pristup mreži prijatelja i poznanika koji se takođe bave sportom. Ovo može stvoriti povoljno okruženje za motivaciju i podršku u sportskim aktivnostima. S druge strane, djeca iz manje privilegovanih porodica mogu se suočiti sa nedostatkom podrške ili sa negativnim stavovima prema sportu u svojoj okolini.

Prilike za razvoj: Socioekonomska pozadina može uticati i na prilike za razvoj sportskih vještina i karijere. Djeca iz bogatijih porodica često imaju veće mogućnosti za specijalizaciju u određenim sportovima, dodatne treninge i učešće na višem nivou takmičenja. S druge strane, djeca iz manje privilegovanih sredina mogu imati

manje prilike za napredak u sportu zbog ograničenih resursa i pristupa kvalitetnim programima.

Socijalne nejednakosti u sportu predstavljaju složen problem koji može ograničiti pristup i učešće djece iz manje privilegovanih sredina. U ovom pogledu i osvrću istražićemo kako roditelji mogu doprinijeti prevazilaženju ovih prepreka i podržati svoju djecu u ostvarivanju sportskih ciljeva i razvoju kao sportista i pojedinaca.

Podrška i ohrabrivanje:

Jedan od ključnih načina na koje roditelji mogu pomoći djeci da prevaziđu socijalne nejednakosti u sportu jeste pružanje podrške i ohrabrivanje. Kroz emocionalnu podršku i ohrabrivanje, roditelji mogu pomoći djeci da se nose sa izazovima i da ostanu motivisani uprkos preprekama koje se javljaju. Podsticanje samopouzdanja i vjere u sopstvene sposobnosti može biti od ključne važnosti u borbi protiv nedostataka samopouzdanja i manjka motivacije koji mogu proizaći iz socijalnih nejednakosti.

Traženje resursa:

Roditelji takođe mogu aktivno tražiti resurse i mogućnosti koje su dostupne njihovoj djeci kako bi im pomogli da prevaziđu socijalne prepreke. To može uključivati istraživanje programa pomoći, stipendija ili besplatnih sportskih aktivnosti koje su dostupne u zajednici. Pronalaženje alternativnih resursa može pomoći u smanjenju finansijskih barijera i omogućiti djeci da se angažuju u sportu bez obzira na socioekonomske ograničenja.

Advociranje za promjene:

Roditelji takođe mogu biti glas svoje djece i zagovarati za promijene u sportskim programima i politikama koje se tiču socijalnih nejednakosti. Ovo može uključivati traženje veće dostupnosti i pristupačnosti sportskim programima, povećanje finansijske podrške za djecu iz manje privilegovanih sredina ili borbu protiv diskriminacije i nepravednih praksi u sportu. Kroz zagovaranje za promijene, roditelji mogu doprinijeti stvaranju pravednijeg i inkluzivnijeg sportskog okruženja za sve učesnike.

Stvaranje podržavajuće zajednice:

Konačno, roditelji mogu raditi na stvaranju podržavajuće zajednice u kojoj se cijeni raznolikost i poštuju različite pozadine i resursi. Ovo može uključivati promovisanje inkluzivnosti, podršku različitim interesima i potrebama djece te stvaranje prilika za saradnju i povezivanje među roditeljima i djecom iz različitih socioekonomskih grupa. Kroz stvaranje podržavajuće zajednice, roditelji mogu doprinijeti stvaranju pozitivnog i inkluzivnog sportskog okruženja koje podržava sve učesnike u ostvarivanju svojih sportskih ciljeva.

ZAKLJUČAK

Analizirajući uticaj roditelja u sportu kroz prizmu različitih socioloških perspektiva, možemo zaključiti da roditelji imaju ključnu ulogu u formiranju sportskog iskustva svoje djece. Kroz funkcionalistički pristup, vidimo da roditelji prenose sportske vrijednosti i podržavaju razvoj sportskih vještina kod svoje djece, doprinoseći stabilnosti i integritetu sportske zajednice. S druge strane, konfliktni pristup ističe potencijalne sukobe i nejednakosti koje mogu proizaći iz uloge roditelja u sportu, poput pritiska na uspjeh ili favorizovanja određenih igrača. Simbolički interakcionistički pristup naglašava važnost interakcije između roditelja i djece u procesu socijalizacije u sportu, kao i modeliranja sportskog ponašanja koje oblikuje identitet i stavove djece prema sportu. U konačnici, razumijevanje različitih socioloških perspektiva pomaže nam da sagledamo kompleksnost uloge roditelja u sportu i da prepoznamo različite načine na koje oni utiču na sportsko iskustvo svoje djece. Integracija ovih perspektiva može pružiti holistički uvid u dinamiku roditeljskog uticaja u sportu i pomoći nam da razvijemo strategije koje podržavaju zdrav razvoj i učešće djece u sportu, uzimajući u obzir sve aspekte socijalnog i emocionalnog razvoja. Kroz zajednički rad roditelja, trenera, sportskih autoriteta i djece, možemo stvoriti podržavajuće sportsko okruženje u kojem svako dijete ima priliku da ostvari svoje sportske potencijale i da izgradi pozitivan odnos prema sportu koji će trajati čitav život.